Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефони: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 142. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЧЕРВНЯ 1952 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS N. 142. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 3, 1952. VOL. LX.

ГЕНЕРАЛ АЙЗЕНГАВЕР ПОВЕРНУВСЯ ДО ЗДА

Вашингтон. — Двайт Д. Айзенгавер, генерал армії, приїхав до столиці своєї рідної країни, щоб скласти звіт з своєї діяльности на становищі верховного командувача Організації Пі в нічно-Атлантійського Пакту і почати агітацію за свою кандидатуру на становище президента Злучених Держав. Кілька тисяч осіб, багато з них припняли собі відзнаки з написом „Я люблю Айка", вийшли йому назустріч, коли він, о год. 3:57, сходив з літака виїхавши з Парижу попереднього дня. Під час військових церемоній на Красвім Летовищі, чути було 17 гарматніх пострілів, відданих на його привіт, а після того він поспішно поїхав до Білого Дому, щоб скласти звіт і пошану президентові Трумановi, після своєї вісімнадцятимісячної в і д сутности на становищі командувача НАТО.

У Білому Домі провів генерал коло двох години часу. Наперед розмовляв пів години „сам на сам" з президентом,, а потім провів півтори години на конференції у приявности президента, секретаря оборони Роберта А. Ловета, голови об'єднаних генеральних штабів, ген. Омара Н. Бредлі і секретаря війни, Френка А. Пейса. На конференції, склав він звіт з положення аліянтської оборони в Европі.

Коли конференція добігла до кінця, през. Труман несподівано попровадив генерала впродовж дридцяти мінут по кімнатах Білого Дому, який саме відновлено недавно і якого генерал не мав нагоди оглянути від свого виїзду до Европи в листопаді 1951 р. Після того поїхав Айзенгавер до президентських кімнат в готелі Стратфорд, звідки плянує виїхати на відвідини своєї місцевости Абіленс, у стейті Канзас.

В и к о р и с товуючи приїзд свого політичного суперника в змаганні до осягнення номінації від Республіканської гартії, сен. Роберт А Тефт виголосив крізь радіо півгодинну промову, в якій критично поставився до Айзенгавера як генерала і як кандидата на номінацію. Він закинув Айзенгаверові недостачу передбачування оборонних потреб країни, кажучи, що повітряна сила ЗДА за часів головства Айзенгавера в генеральнім штабі (1945-1948), впала дуже низько. У промові Тефта можна було відчути закид на адресу „Айка", що він не буде критикувати закордонної політики теперішньої адміністрації з Діном Ачесоном як секретарем стейту на чолі, й тому не надається на республіканського кандидата.

Зливи під час триденного свята,—понад 400 жертв у людях

Ню Йорк. — За обчисленням бюра „А с с о с і е й т е д Пресс" кількість смертельних випадків під час прогульок з нагоди Поминального Дня, від п'ятниці до неділі, досягла цифри 419. Непогода, яка почалася в п'ятницю, перемінилася в неділю на справжню зливу в околиці Ню Йорку, звідки виїхало найбільше туристів у всіх напрямах. Бюро погоди повідомляє, що в саму неділю було дощу на 1,33 цалі, а разом впродовж трьох днів на 3.26 цалів. Найбільше потерпіли від зливи стейти Ню Йорк, Ню Джерзі й Конектикат. Красва Рада Безпеки передбачила кількість смертних випадків 310 осіб, одначе внаслідок дощу їх кількість зросла впродовж 78 годин.

Дві тисячі учасників на православній врочистості в Баунд Брук

Баунд Брук, Н. Дж. — Понад дві тисячі вірних взяло участь в урочистому посвяченні Осередку Української Православної Церкви в ЗДА, яке відбулося минулої неділі в цій місцевості. Зливні дощі перешкодили в програмі під вільним небом так, що відбулися тільки церковні врочистості та Соборна Архієрейська Служба Божа, яку в сослуженні духовенства відправили владики: митрополит Іоанн та архиєпископи Мстислав і Геннадій. Під час Служби Божої відправлено Заупокійну Єктенію за душі мільйонів українців, що згинули в Україні під час голоду в 1932-1933 рр.

Проєкт створити новий заповідник на Лонг-Айленд

Ню Йорк. — За задумом комісаря парків, на Лонг-Айленді має повстати новий державний заповідник у малій громаді Річмонд Тавн. У цій громаді збереглося багато старовинних домів й інших будівель в такому стані, в якім вони були двісті й більше років назад. Ці будівлі вимагають поважних коштів одного мільйона долярів на їх відновлення і забезпечення. Річмонд Тавн, свого часу, було поважним центром життя в Лонг Айленд і будинки його мають загально-національне значення й тому є всі дані, що Вашингтон прихилиться до предложення признати цю місцевість националним пам'ятником — заповідником.

1,000 ВОЯКІВ МАРШУВАЛИ ПІСЛЯ ВИБУХУ АТОМОВОЇ БОМБИ

Лас Вегас, у стейті Невада. — Після вибуху атомової бомби, в неділю, у віддалі 7,000 ліктів, перший раз в досвідах над атомовою зброєю, вояки, сховані в „лисіх норах" вибігли негайно на поверхню й почали марш в напрямі місця, де була висаджена бомба. Командант армії заявляє, що не було жертв. Атомова бомба, чи якийсь інший ядровий винахід, вибухла в год. 4:55 ранку за тихоокеанським часом з вежі, високої 300 стіп, а її світло цим разом було помаранчево-червоне. Військова піхота кинулася в напрямі вибуху під проводом танків з віддалі чотирьох миль. Вона йшла в боєвій формації, доки її не стримано осторогою, що дальший похід може бути небезпечний внаслідок проміювання. Команда армії не виявила, в якій віддалі від центра вибуху припинився марш вояків, ані не сказано, як швидко вони просувались вперед. Важливість маршу полягала в тому, що це перший раз вояки, вискочивши з своїх криївок, кинулися проти уявного ворога, який у війні може стати дійсним ворогом. Попередні вправи в цій справі полягали в спостереженнях вояків, приміщених в лисіх норах у якійсь віддалі від місця атомового вибуху. Під час інших подібних вправ. Теперішній вибух вважають за ний атомовий стовп диму в вигляді гриба, як це було під час інших подібний вправ.

УКРАЇНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ РОЗСЛІДЖЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ НАРОДОВБИВСТВА

Маніфестація ДОБРУСУ в Ню Йорку виявляє жахливі подробиці совєтського злочину у Вінниці

Ню Йорк. — „Вірячи в міжнародну справедливість, що її речником є Організація Об'єднаних Націй, ми звертаємось через Американський Уряд до цієї міжнародної інституції з домаганням негайного розслідування Комісією Людських Прав ОН вінницького і всіх інших большевицьких злочинів народовбивства в Україні та притягнення большевицьких народовбивців до карної відповідальности перед міжнародним судом" — сказано в одній з резолюцій, ухвалених минулої неділі на влаштованій Демократичним Об'єднанням Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС) в Ню Йорку масовій маніфестації проти поповненого комуністичною Москвою злочину масового народовбивства у Вінниці. Маніфестацію — що відбулася в заповненій залі школи Вашингтона Ірвінґа, започаткував хор „Думка", відспівавши американський і український національні гимни. Василь І. Гришко, голова ДОБРУС'у, відкрив маніфестацію, коротко з'ясувавши її ціль. Ми покинули Батьківщину — говорив він, щоб допомогти їй, відкривши світові очі на ці жахливі злочини, які там поповнює большевицька Москва та найяскравішим з яких є злочин у Вінниці. Сьогоднішня маніфестація це тільки початок широко запланованої акції в цій справі і рівночасно докір світові, що досі закривав на че очі. Закликом до вшанування пам'яти українських мучеників хвилинною мовчанкою, п. Гришко закінчив своє коротке слово, передаючи дальший провід зібрання о. Профеті. З черги проф. І. Паливода, промовляючи в імені представника Української Національної Ради з ЗДА, закликав до всебічної підтримки ДОБРУС'у в його шляхетній акції.

Г. Т. Брендидж — новий американський приятель українців

З американських промовців на маніфестації першим виступив Г. Т. Брендидж, відомий антикомуністичний телевізійний коментатор, який допоміг попередньої неділі улаштувати виступ ДОБРУСу в справі Вінниці на телевізії. Висловивши свою радість та вдоволення із співпраці в справі Вінниці, він твердив, що фотографії з розкопок вінницьких могил були найважливішим, що йому доводилось в житті бачити. Управління телевізії боялося показувати ці фотографії на телевізії, щоб не хвилювати публіки, але йому пощастило переконати теж інших, що світ повинен і мусить знати про цей злочин. Всі фотографії були опісля сфільмовані і їх використається в дальшій американській акції проти большевицьких злочинців.

П-ні Воґелер про ув'язнення і звільнення її чоловіка

Черговим промовцем була п-ні Роберт Воґелер, дружина відомого американського бизнесмена, що був заарештований мадярськими комуністами і засуджений на 15 років та опісля звільнений за окупом і головно стараниям п-ні Воґелер. Висловлюючи свою радість і гордість з того, що вона може співпрацювати з українцями в їхній акції проти большевицьких злочинців, — п-ні Воґелер виправдуючи неприявність перешкодженого іншими обов'язками свого чоловіка, оповіла хвилюючі події з голосної свого часу на цілий світ справи арешту її чоловіка та пізніших заходів в справі його звільнення. Її чоловік і вона сама мали тверду практику з комуністами, але вона є незамітна в порівнянні з тим, що терплять українці — твердила п-ні Воґелер, перестерігаючи американський нарід, що таке саме може трапитись і в цій країні, якщо американці не приділять належної уваги комуністичній загрозі. Свій виступ закінчила п-ні Воґелер висловом надії, що в короткому часі Україна буде знову вільна.

Представник губернатора Дюї: „Хай живе вільна Україна"!

„Хай живе вільна Україна! — пролунало на маніфестації в українській мові з уст п. Вазетера, представника губернатора стейту Ню Йорк, Томаса Е. Дюї. П. Вазетер насамперед виправдав губернатора, що сам не міг взяти участи в тій маніфестації, запевняючи рівночасно про його вже багато разів виявлені симпатії до визвольних змагань українського народу. На своїй летючці, яку поширювано серед американців на Параді Льояльности, ДОБРУС закликає американців до уваги відносно большевицьких злочинів. П. Вазетер запевняє, що американці слухають ДОБРУС'у і приймають його пересторогу, бо українці найбільш кваліфіковані про це говорити. Вони на 20 років раніше пізнали большевизм та перестерігали перед тим, що опісля зазнала Польща, Чехословаччина, Румунія й інші країни та що загрожує тепер цілому світові. Він переконаний, що український дух спротиву проти большевизму такий сам, як був від початку і це дає найбільшу запоруку, що Україна буде вільна.

П. Вазетер закінчив виступи американців, кожного з яких публіка приймала довгоневмовкаючими оплесками, а п. Гришко, голова ДОБРУС'у передав п-ні і п-нові Воґелер та п. Брендиджові грамоти почесних членів ДОБРУС'у.

П. Павлович і К. Сибірський відкривають таємниці вінницького злочину.

Головними точками в програмі маніфестації були виступи ред. Петра Павловича і п. Константина Сибірського, перший з яких відіграв одну з головних роль в розкритті большевицького злочину у Вінниці, а другий сам був большевицьким в'язнем у Вінниці та належить до тих „недостріляних", що чудом вийшли з життям з большевицького пекла.

Ред. Павлович, сам мешканець Вінниці, переповів історію розкриття масових могол у Вінниці та жахливі і хвилюючі сцени, що розгравалися біля розкопаних могил, в яких рідні і знайомі з цілої України пізнавали трупи своїх близьких. Низкою фактів і документів промовець доказував, що злочину поза всяким сумнівом допустились большевики в роках 1937-39. Під час його промови на екрані висвітлювано фрагменти з розкопок могил.

П. К. Сибірський розповів з власного жахливого досвіду в підземеллях тюрми НКВД у Вінниці страшні сцени знущань над людьми та виклики заарештованих „з речами" на подорож, з якої вони вже ніколи не вернуться. Він з черги доказував, що Вінниця — це далеко не одиноке місце страшного большевицького злочину народовбиства в Україні, бо такі злочини поповнено майже в кожній українській місцевості.

Д. Галичин ґратулює ДОБРУСові.

Дмитро Галичин, діючий заступник голови Українського Конґресового Комітету в короткій промові ґратулював ДОБРУСові за цю маніфестацію та за цілу його акцію в справі розкриття большевицьких злочинів в Україні. Прийде час — говорив він — що про ці страшні документи большевицьких злочинів довідається ввесь цивілізований світ і в тому буде велика заслуга ДОБРУСу. Ця маніфестація сходиться з американським днем вшанування Героїв, що вмерли за волю. Терпіння українського народу, виявлені в масових могилах у Вінниці, та смерть українських героїв приспішать визволення та здобуття волі для всієї України. Праця ДОБРУСу в цьому відношенні доповнює загальну акцію УККомітету.

(Закінчення на сто. 4.)

ДОКУМЕНТИ ВІННИЦЬКОГО ЗЛОЧИНУ

Фрагмент з розкопок масових могил у Вінниці, в яких знайдено біля 10,000 вбитих большевиками українських селян, робітників та інтелігентів. Ця та інші фотографії були висвітлені під час недільної маніфестації ДОБРУС'у в Н. Йорку.

Посвячено „Український Осередок Релігії й Культури у Вашинґтоні

Вашинґтон. — Около 5,000 українсько-катол. вірних з коло 150 священиками з усіх сторін ЗДА взяли участь у найважливішій релігійній маніфестації українців католиків від часу заснування першої української церкви в Злучених Державах у Шенандоа, Па., в 1884 р. Цим разом було це посвячення „Українського Осередку Релігії й Культури", як це зазначив у свой промові апостольський делеґат архиєпископ Амлетто Джіованні Чіконіяні, який прибув на посвячення українсько-катол. духовної семінарії св. Иосафата, збудованої при 201 Тейлор Стріт коштом пів мільйона долярів старанням українсько-католицької дієцезії в ЗДА під проводом єпископа Ординарія Кир Константина Богачевського. Посвячення довершив в год. 11 перед пол. в суботу 31 травня ординарій разом з іншими єпископами східнього обряду, а саме: Амврозом Сенишином, з Українсько-катол. дієцезії, Данилом Іванчом з Карпатської дієцезії в ЗДА, канадійськими єпископами Нілем Саварином й Андреєм Роборецьким. Крім них явилося ще п'ять єпископів та багато і духовенства монсіньорів латинського обряду. Підчас процесії ап. делеґат ішов в окруженні шістьох священиків інших східніх обрядів, на знак, що це був „Орієнтальний день", Католицької Церкви в Америці, як це пригадав в промові, попереджаючій проповідь делеґата, єп. Кир. Амвроз. Він згадав про мучеництво українських катол. владик, духовенства і вірних під Совєтами і привітав по англійськи і по українськи делеґата й усіх приявних. Ап. делеґат виголосив 25-мінутову проповідь про значення східніх обрядів у Католицькій Церкві, про ширше значення Орієнтального Дня для об'єднання Східної й Західної Церкви, зазначуючи, що нова установа це „Український осередок релігії й культури". Українська дієцезія, посвячуючи духовну семінарію у Вашинґтоні, разом з Карпатською дієцезією, що посвятила свою семінарію в Питсбурґу в 1951 р., ведуть перед в цім „об'єднуючім русі саме в часі, коли на Сході Европи християнська віра зазнає жахливих переслідувань. Перед закінченням Богослужби відчитав єп. Кир Амвроз переслане телеграфічно папське благословення для українсько-катол. єпископату, духовенства й вірних. Прегарно співали під час Богослуження і опісля під час бенкету сполучені хори катедри з Филаделфії і парафії з Нюарку під керівництвом п. Довбуша.

В обіді, влаштованім в гімнастичнім будинку сусіднього Катол. Університету Америки взяли участь коло 1,000 осіб. Святочні промови виголосили: ап. делеґат, єп. Кир Ніль і Кир Данило та о. Роман Лободич, дальше лат. єп. Патрик МекКормик і монс. Тамес Мек Магон. Цей послідний заявив, що український нарід видав найбільше мучеників за свою віру під большевиками. Програму закінчив єп. Кир Амвроз подякою своїм і чужим.

Загальні Річні Збори УВАН в ЗДА

Ню Йорк. — У п'ятницю, 30 жовтня в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу відбулися загальні річні збори членів і співробітників Всеукраїнської Академії Наук для переліку праці в минулому. У приявності 70 учасників, між якими як почесні гості явилися проф. Володимир Тимошенко з Санфорд університету в Каліфорнії й проф. Ярослав Рудницький з Манітоба університету в Винипегу, склав звіт проф. Іван Ветухів з всебічної праці установи в минулому. Він пригадав, що праця велася при допомозі Пленарних наукових конференцій, яких відбулося десять і конференцій цілого десятка секцій та Фундації УВАН. З уваги на свої видавництва УВАН увійшов в зв'язки з науковими установами ЗДА й інших країн і таким способом українська наука здобуває собі признання. Його доповнює участь членів УВАН в різних наукових конференціях і участь неукраїнських науковців в конференціях УВАН. В організаційній ділянці помітний осяг управи УВАН тим, що вистаралася для 33 українців, свіжих іміґрантів до ЗДА за фахову працю при дослідах над СССР. Фінансова допомога від Фундації УВАН, висотою коло 2,000, і допомога з Фундації Форда, висотою 13,500 в 1951 і 10,000 в поточному році, дала спроможність УВАН поширити свої видавництва й втримати архів та дати початок бібліотеці в окремому приміщенні тепер під 11½ Вест 26 вул. в Ню Йорку. З уваги на складання звіту голововою, зібранню проводив проф. Д. Горняткевич, а в доповненні до головного звіту подали свої ширші завваги проф. Рудницький та проф. Тимошенко,

СОВЄТСЬКО-ЗАХІДНЕ НАПРУЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ ПОСТІЙНО ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ

Берлін. — Совєтсько-західне напруження в Німеччині і зокрема в Берліні постійно збільшується від часу підписання контрактового мирового договору між західними великодержавами і Західно-Німецькою Федеративною Республікою, на підставі якого Західній Німеччині привернено суверенність та включено її в західно-европейську оборонну систему. В західних колах побоюються, що дотеперішні совєтські заходи скеровані виразно на те, щоб закрити зональний кордон в Німеччині та ізолювати Берлін. Негайно після підписання мирового контракту совєтське військове управління та маріонетковий к о м уністичний східно-німецький уряд видали низку постанов і розпорядків, метою яких є головно затіснити і загострити існуючу вже раніше залізну заслону між східною і західними зонами в Німеччині і зокрема в Берліні. Насамперед перервано телефонічний зв'язок між східним і західним Берліном, опісля створено демаркаційну смугу здовж кордону в цілій Німеччині і тепер видано розпорядок, що в совєтській зоні не можуть ані мешкати ані подорожувати ті особи, що не мають східно-німецьких документів. Східно-берлінська залізниця звільнила з праці всіх тих німців, які мешкають в західних секторах міста. — Рівночасно з Ляйпціґу в Східній Німеччині повідомляють, що там відбулася найбільша військова парада від часів Гітлера. Парада відбулася з нагоди четвертого річного конґресу т. зв. „вільної німецької комуністичної молоді", в якому взяло участь понад 100,000 осіб, що під звуки військових маршів переходили вулицями міста, нагадуючи колишній ґітлерівський мілітаризм. Під час конгресу всі промовці обвинувачували „англо-американських імперіялістів" та Західну Німеччину в „змові" та аґресивних плянах відносно Східної Німеччини і Совєтського Союзу.

Червоні в Кореї підкреслюють своє становище проти аліянтського компромісу

Токіо. — Комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї вчора знову заявили, що вони „абсолютно" і „ніколи" не погодяться на аліянтські компромісові пропозиції для узгіднення останніх ще спірних передумов перемир'я, зокрема відносно полонених. Аліянти зі свого боку пішли так далеко, що запропонували комуністам єамим взяти участь в перевірці аліянтського твердження, що з понад 140,000 полонених колишніх вояків комуністичних армій тільки не повних 70.000, отже менше ніж половина, виявили готовість вернутись назад до опанованих комуністами своїх країн, а інші від повороту рішучо відмовилися. Звертається увагу, що вчорашні переговори вже були помітно лагідніші від попередніх і комуністи вже не виходили зі своїми дотеперішніми пропаґандивними обвинуваченнями проти аліянтів. В аліянтських колах висловлюють надію, що комуністи, переконавшись, що аліянти не думають відступити від своїх останніх компромісових домагань, погодяться теж на запропоновану аліянтам розв'язку проблеми полонених, подібно як раніше погодилися на запропоновану аліянтами демаркаційну л і н і ю, — відступаючи від свого початкового домагання, щоб вона йшла по лінії 38-ої паралелі.

Аліянти пацифікують збунтованих червоних полонених

Токіо. — Аліянтське командування величезного табору збунтованих комуністичних полонених на острові Кодже продовжує успішно втихомирення і приборкання комуністичних фанатиків, які досі на накази комуністичного командування ззовні намагалися відповідно впливати на переговори в Панмунджом та створили були в рямках табору — справжню комуністичну „республіку", включно з вбивством тих полонених, які відмовлялися слухати їхніх наказів. Після того, як команду над табором перебрав ген. Ботнер, аліянтські вояки, призначені до охорони табору, поступово заводять лад та перебирають повну контролю табору, теж в його нутрі. Вчора відділи тих військ, в газових масках та з наставленими на гостро багнетами, ввійшли в таборові загороди та позривали і понищили вивішені там червоні прапори. Аліянтські танки стояли на поготові, якщо б комуністам було забаглось ставити спротив. Дальшим кроком до привернення повної дисципліни була заборона співати комуністичних пісень вночі. Комуністи, зустрівшись з рішучістю нового командування, підпорядковуються новим розпорядкам.

ФРАНЦІЯ РОЗГРОМЛЮЄ СВОЮ КОМУНІСТИЧНУ П'ЯТУ КОЛОНУ

Париж. — Після недавньої комуністичної д е м онстрації проти приїзду ген. Метью Ріджвея, нового головного команданта аліянтських збройних сил в Европі, яку французький уряд назвав „замахом на безпеку держави", французька поліція перевела облаву на комуністів та їхні приміщення, шукаючи зброї і документів, які підтвердили б видвигнене проти комуністів урядове обвинувачення. Сотні озброєної поліції в Парижі, Бордо, Тульоні, Марсей та в інших містах перевели трус в комуністичних приміщеннях, конфіскуючи велику кількість документів і малої зброї, хоча червоні, сподіючись такої акції, вспіли багато дечого знищити або сховати. Попередньо під час демонстрації заарештовано діючого комуністичного „вождя" Жака Дюкльо, в авті якого знайдено набиту пістолю та інші компромітуючі матеріяли. Тепер опанована комуністами Генеральна Конфередерація Праці намагається зорганізувати вже на найближчу середу генеральний страйк та закликає до дальших демонстрацій проти арешту Дюкльо та останніх трусів в комуністичних приміщеннях. В самих в'язницях Парижа сидить тепер понад 160 комуністичних ворохобників,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІННИЦЯ

Признання і похвала належаться ДОБРУСові, Демократичному Об'єднанні бувших Репресованих Українців з-під Совєтів, за влаштовану ними останньої неділі маніфестацію в справі страшного злочину народовбивства, поповненого комуно-російськими катами над українськими селянами, робітниками та інтелігенцією у місті Вінниці.

Проймаючий грозою большевицький злочин у Вінниці відкрито в дуже неприхильних для української справи часі і обставинах. Сталося це в часі від червня до кінця вересня 1943-го року, отже тоді, коли в Україні шалів німецький терор, а комуно-московський народовбивник був сезоновим союзником західних демократій. Звичайно, тоді коли горів полум'ям другої світової війни ввесь світ та коли гинули мільйони на фронті й від народовбивчих куль німецьких злочинців, цивілізований світ міг мати свої причини, щоб закривати очі на совєтські злочини народовбивства, при чому йому гаряче допомагали комуністичні аґенти навіть на високих постах західних урядів. Чи таке закривання очей на злочини було правильне, виявить дальша історія. Але сьогодні є вже багато фактів, які кажуть сумніватися в правильність такої поведінки вільного світу

В кожному разі, відкриття вінницького злочину, подібно як і катинського, пройшло тоді майже незамітно й алянти вдавали, що цілком задовольняються брехнею Кремля, який ці злочини або заперечував, або намагався скинути їх на свого недавного гітлерівського союзника. Щойно після війни та в обставинах погіршення совєтсько-західних відносин, відкриті під час війни на терені Сов. Союзу большевицькі злочини народовбивства почали поступово притягати увагу західного світу. В додатку, знайдені в Кореї полонені і опісля вбиті червоними американські вояки, з пов'язаними назад руками та впущеною в потилицю совєтською кулею в голові, пригадали теж зі свого боку точно такі самі образи, тільки на далеко більшу скалю, з Катиня і Вінниці.

Як виглядала справа народовбивства у Вінниці? Там в днях від 24-го червня до 25-го серпня 1943-го року з ініціятиви самих українців знайдено і розкопано в трьох різних місцях всіх разом 91 масових могил, з яких видобуто 9,432 трупи, в тому 169 жіночих. На підставі окремих знаків на тілі та головно по одягах і знайдених документах можна було встановити ідентичність всіх тільки 679 трупів, між якими було 490 українців, 28 поляків та 161 точно нез'ясованої національности. Майже всі трупи мали пов'язані назад руки та знаки від одного до чотирьох пострілів в потилицю. На підставі документів, зізнань свідків, медичних перевірок, видобутих куль і т. п. встановлено без найменшого сумніву, що страшного того злочину народовбивства доконали комуно-московські володарі в Україні в роках 1937-1938. Численні свідки тих розкопок, як теж численні судові та інші найбільш авторитетні докази і документи того большевицького злочину є тепер вже теж поза залізною заслоною у вільному світі. Недільна маніфестація ДОБРУС'у була одним фрагментом з тих доказів.

З українського боку у вільному світі, включно з Америкою, вже були відірвані спроби видвигнути справу вінницького злочину під осуд цивілізованого людства. На цю тему написано вже багато статтей, видано навіть деякі брошурки, але найзамітнішим з того був без сумніву виступ голови Українського Конґресового Комітету, проф. Лева Добрянського, в сенатській комісії закордонних справ два роки тому з обширним свідченням в справі совєтського народовбивства в Україні взагалі, в у Вінниці зокрема.

Ми свідомі того, що самими тільки терпіннями і мучеництвом держави не здобувається. Але вінницький злочин має такі далекосягаючі аргументи і аспекти для української акції проти большевицьких злочинів з одного боку, а для української визвольної боротьби з другого, що на нього треба звернути головну увагу і використати в усіх аспектах. УККомітет та інші українські інституції вже ведуть акцію та збирають в тій справі матеріяли. Цю акцію треба приспішити і поглибити та поставити її на одне з перших місць в порядку наших заходів проти большевизму та в допомогу визвольним змаганням українського народу. Тільки в той спосіб ми зможемо бодай частинно причинитися до того, щоб гекатомби жертв у Вінниці та по всіх широких просторах многострадальної України не пішли намарно та щоб пролита їхня кров приспішила народження волі.

Психольогічна війна Москви

Залізна заслона для пропаґанди Кремля, скерованої проти західніх демократій, майже не існує. На всіх мовах світу пересилаються радіоавдиції і ніхто їх не глушить. В ЗДА англійською мовою вільно розповсюджується такі журнали, як „Новий час", „Новини", „Совєтська жінка", „Совєтський союз", „Совєтська література", „Інформаційний бюлетень" та інші.

Останнім часом термін „англоамериканці" совєтська пропаґанда змінила на термін „американоанглійці", скерувавши всю увагу проти політики ЗДА, „жертвою" якої стають інші країни, в тому числі й Англія. Комуністична ідеологія в боротьбі проти „капіталістичного світу" незмінно дотримується погляду, що цей світ можна перемогти за допомогою перманентних економічних криз і неспроможністю цього світу через егоїстичні інтереси об'єднатись для спільної відсічі комуністичному наступові. Тому совєтська пропаґанда старанно вишукує і широко використовує різні непорозуміння і організаційні трудноші в таборі західньої демократії, перебільшуючи і переякравлюючи їх. В статті „Ландскнехти Уол-стріту" („Октябрь, ч. 3) виразно помітна тенденція нацькувати Англію і Францію проти ЗДА. В цій статті твердиться: „За допомогою монополії ЗДА німецькі магнати ведуть наступ проти англійських позицій на Далекому Сході. Вони, по суті, вже випихають Англію з турецьких ринків. В імпорті Туреччини західньонімецька продукція займає зараз 55% ... Англія, Франція і ряд других країн стали перед загрозою поневолення з боку американо-бонської коаліції монополістів ... Західня Німеччина під еґідою американських імперіялістів перетворюється в гіґантський військовий арсенал".

Совєтська пропаґанда не обмежується зливою брехливих загальникових тверджень; помітна тенденція оперувати „фактами", розповідями очевидців. Ось „Огоньок" (№1271) в довгому нарисі розповідає як естонець Т. Лакст отримав з ЗДА пакунок. Він здивувався: від кого це може бути пакунок? Виявляється, що в жахливих злиднях, не мігши заробити й на сорочку „в ЗДА помер колишній товариш Т. Лакста. Умираючи, він заповів, щоб його тлінні останки переслали в Естонію. В пакунку, який отримав Т. Лакста, і були ці тлінні останки. Автор нарису вигукує: „Нехай же воно буде тричі прокляте, американське життя". В іншому місці цього журналу надруковане фото: мешканець м. Архангельська Василій Мартюшев показує групі школярів кандали, в які заковували своїх полонених „американо-англійські аґресори" під час десанту в першу війну. Одна школярка нібити сказала: „Але ж і звірі ці інтервенти. Куди не прийдуть, то скрізь мучать і вбивають".

В Москві вже другим накладом вийшла книжка Н. Васілєва „Америка з чорного ходу". Автор в 1941-1947 роках подорожував по ЗДА і Канаді. Не треба бути прихильником ЗДА, щоб побачити якесь хворобливо-призирливе ставлення цього Н. Васілєва до американського побуту, культури, політики. Уряд ЗДА пильно копіює „терористичні методи Гітлера". В американських готелях, як правило, не має ні води, ні душу. Культура є лише однією з форм бизнесу, не подобаються Васілєву і „низькопробні парфуми". 80% американських родин не мають засобів для лікування поважних хворіб. Внаслідок відсутности медичної допомоги в ЗДА щорічно помирає 325 тисяч хворих і інвалідів.

Московська пропаґанда представляє справу так, що весь світ чекає тієї щасливої години, коли комуністи визволять його з капіталістичних кайданів. Москва називається надією всього людства. Все, що йде з Москви, обожнюється, як найвищий ідеал. Сама справедливість вимагає аби російсько-комуністичні війська вмаршували в західні країни і принесли волю і визволення трудящим. Українсько-підсовєтський композитор Д. Кабалевський в московській „Літ. газеті" (№2891) розповідає про свої враження з подорожі Китаєм. Він пише: „Нас оточила група дівчат-школярок. Вони чистою російською мовою заспівали: „Расцвєталі яблоні и груші". В Китаї зараз масово вивчають російську мову". Люди вже міняють свої китайські імена на російські. Кабалевський пише, що найбільш популярними в Китаї є такі російські пісні: „По диким степям Забайкаля", „Катюша", „Кантата про Сталіна", „Мир переможе війну", „Москва-Пекін" і інші. Один китайський хлопець сказав Кабалевському: „Коли ми співаємо ваші пісні, нам здається, що відстань між Москвою і Пекіном становиться корортшою". (ЛЛ)

Микола Чубатий

Український Конґресовий Комітет та його політика

II

Виходячи з тих основних засад політики УКК, що були накреслені в попередній статті, УККомітетові приходиться розв'язувати так проблеми внутрішнього українсько-американського життя, як теж проблеми зв'язані з допомогою визволенню України.

УКК є репрезентацією американських українців у всіх справах перед власним громадянством, перед американським народом та його урядом. Він організує американських українців для спільної праці, він збирає Український Народний Фонд, та технічно ним господарить, на засадах, усталених в порозумінні з другими американсько-українськими центральними організаціями. Вибрана ними Кураторія УНФонду контролює чи господарка відбувається по усталеним засадам. Ясно, що основною річчю кожного американського українця, що хоче активно брати участь в працях Українського Конґресового Комітету, є включитися зі своєю організацією в систему Конґресу Американських Українців та платити Національний Даток кожен за себе індивідуально та за товариство. Одиниця чи установа, що не сповняє тих фундаментальних обов'язків організованого українсько-американського життя, не може мати голосу в системі УКК.

УКК, як організація американських громадян українського роду, має свої обов'язки в першу чергу супроти Америки. Ці обов'язки виступали на перший плян в часах воєнного поготівля Америки, як це було в часі останньої світової війни. Вони менше видні в часах миру. Все ж таки УКК є активним членом цілої низки американських організацій та бере в їх працях активну участь.

Так само складові організації УКК, як організації молоді, ветеранів, організації наукові чи гуманітарні, в своїм обсягу праці обов'язані брати участь в загально-американських установах. Зазначування своєї активної участи в житті загально-американськім це успішний спосіб дістатися українцеві до самого американського життя, щоб в той спосіб піднести авторитет американсько-української збірноти та здобути також широке поле до праці в користь визволення України.

Та все ж таки тепер, коли Америка не є в стані війни, УКК присвячує найбільшу частину своєї діяльности справі визволення України, зустрічаючися з суто практичними справами українського життя.

Як сказано в першій статті, УКК не вважає себе компетентним активно вмішуватися в справи українського народу та в його політичну акцію, внутрішню або зовнішню. УКК може щонайбільше дораджувати українським організаціям, він може звертати їм увагу на корисність такого чи іншого способу боротьби зі свого американського становища. Тому УКК, як організація американських українців, хоче видіти тільки цілий український нарід і як такому бажає нести допомогу в його визвольній боротьбі.

Практично УКК підтримує всяку українську визвольну боротьбу — революційну та дипломатичну, що — по його думці — успішно веде до визволення України. Немає сумніву, що найбільше переконливим для американського народу та для його уряду є існування революційної боротьби українського народу на його рідних землях під большевиками.

Діячі УКК з практики знають, що героїчна боротьба Української Повстанчої Армії це найсильніший арґумент, який переконує американця та його владу про факт, що Україна повинна бути вільною. Існування українського підпілля впродовж семи років після закінчення війни в Европі наповнює кожного американця подивом та підносить пошану для українського народу і його справи.

Американський народ та його уряд бачать в активній українській визвольній боротьбі теж справу суто практичну. Навіть при теперішній, здавалося б неясній політиці Америки супроти української справи, американська влада живо заінтересована існуванням українського підпілля добачуючи в ньому, на випадок світової кризи, свого цінного союзника. Це є факти, яких ніхто з американських українців, познайомлений з положенням української справи в Америці, не може перечити. Ніякий чинник українського життя не відкриває в Америці так легко дверей українській справі, як факт існування українського підпілля. Американським українцям та УКК не вільно того могутнього атуту випустити з рук в праці в користь України на американській землі. Навпаки, УКК мусить якнайзручніше використовувати його.

Коли українське підпілля має бути корисним інструментом в праці американських українців в користь визволення України, УК Комітет мусить стояти як найдальше від партійних сварів, спричинених в Европі біля УПА. УККА мусить стояти на становищі, що УПА це всенародна армія. Ми певні, що УПА в своїх найбільших організаційних розмірах, як це бувало кілька років тому назад, чи нині в зменшених розмірах, це визвольна армія цілого українського народу а ніякої партії окремо. Причіплювання до УПА в якийнебудь спосіб виключної компетенції якоїнебудь політичної партії, обнижує вартість українського підпілля в очах американських українців та в очах американського народу і його уряду.

Присвоювання заслуг УПА одною партією викликає ще й другі побічні, але вельми шкідливі прояви, а саме, що й друга й третя партії реклямують своє право до заслуг підпільного руху, а навіть склонні творити фікції окремих українських підпільних армій, що в результаті компромітує тільки увесь український революційний протисовєтський рух.

Не раз і не два Українське Підпілля стверджувало факт, що його політичним проводом в краю є Українська Головна Визвольна Рада, теж як українська всенаціональн установа. Американські українці приймають цей факт, що УГВР веде революційну акцію на рідних землях. Невідомо, щоб яканебудь друга українська політична установа мала активний вплив на хід революційної акції в Україні під Совєтами.

Приймаючи ці факти за усталені, УКК вважає за вказане піддержувати українське підпілля морально, політично та матеріяльно, в міру своїх слабих сил, в тому переконанні, що цим найкраще помагає українському народові у його визвольній боротьбі. Можна сумніватися чи наступний УКК може вести інакшу політику з дійсною користю для визволення України.

(Закінчення на стор. 3.)

Недемократичність російських емігрантів

Ми призвичаїлися вже, що вся російська преса, без огляду на її напрямок, проявляє шовінізм до всіх народів, що намагаються привернути собі свободу, яку силою зброї відібрала від них Росія. У відповідь на природне прагнення народів бути вільними, росіяни, замість наводити речеві арґументи проти права на волю, повели гострий наступ у пресі проти „націоналів", закидаючи їм усі можливі на світі гріхи, а зокрема антисемітизм.

Для кожного, хто хоч трохи знає обставини погромів на землях України, відомо, що більшість погромів були зорганізовані ще перед Першою світовою війною російським урядом, який штучно насаджував серед населення нехіть до жидів, що виявилось і пізніше, після революції в кількох сумних подіях. У цих усіх подіях винні й дехто з діячів „Союзу Русского Народа", що ще й досі щасливо перебувають в ЗДА на високих становищах в російській православній Церкві. Проте „об'єктивна" російська преса ніколи не згадувала про ці погроми й про заклики до них, що їх гаряче розповсюджували „святителі" російської Церкви. Нічого ця преса не згадувала ніколи й про своєрідну залізну завісу, що її накреслив колись російський уряд проти однієї категорії своїх громадян, — проти жидів, забороняючи їм оселюватися у Росії за „чертою оседлості".

Зате в усіх нещастях жидівського народу, за твердженням росіян, завинили українці й інші сепаратисти. Сепаратисти вже привикли до послідовної неправдомовности багатьох росіян та до стилю писань тих, хто називав себе „демократами", а діє в стилі Гітлера й Сталіна, здавлюючи найменше бажання людей до їхнього природнього права „своєї хати". Ми вже мали нагоду вказати особливий імперіялізм росіян щодо народів Кавказу, яких вони завоювали лише в 19 столітті, про що пам'ять зовсім ще свіжа, але про яких вперто говорять, як про відвічно, невід'ємно приналежних до Росії. Патріоти одного з народів Кавказу випустили недавно у світ маленьку брошурку, в якій докладно представлено методи народовбивства, якими Росія підкорила й тримає в неволі кавказькі добрі й волелюбні народи. Досі на цю брошуру російська преса не зареаґувала. Не зареаґувала вона й на багато інших безсторонніх повідомлень про народовбивство, яке Росія доконала на багатьох народах в її історичному імперіялістичному поході.

Але промовчати, — не значить відхилити обвинувачення. Обвинувачення це так довго висітиме над Росією, доки її діячам не стане відваги визнати перед світом прогріхи своєї країни й сповістити про бажання хоч раз поступити по-демократичному, занехавши оборону завойовницької політики їхнього народу: Зокрема треба признатись в народовбивстві, доконуванім на багатьох народах, що опинилися в межах Російської імперії.

Недавно, уперше довелося прочитати в американській пресі, що й проти росіян висувається обвинувачення в недемократичності. Всесвітній Жидівський Конґрес оприлюднив заяву, в якій, крім одної української, обвинувачуться в антисемітизмі три російські еміґраційні групи, а саме: Національно-Трудовий Союз Нового Покоління, Імперський Союз та рух ген. Власова. Обвинувачення цих груп в антисемітизмі, автоматично обвинувачує у цій же тенденції інші російські й малоросійські групи, де чолові місця посіли діячі Власова й інших рухів. Зокрема діячі Власова співпрацюють у групах, які російська преса вважає за дійсно демократичні. Постає цікаве ствердження про антидемократичність російських демократів.

Це й логічне, якщо досі ці демократи не спромоглися осудити російські уряди за зорганізування погромів, за обмежування в правах і за найрізніщі переслідування „меншостів" чи „націоналів" Росії. Покриваючи народовбивства Росії, „демократи" співвідповідальні за злочини імперії й опиняються в неприємнім становищі, як це виявилось у випадку з жидовбивством й яке виявиться, коли про народовбивство матимуть змогу голосно заговорити інші народи-мученики, жертви російського захватництва.

Микола Андрусяк

100 РОКІВ ВІДРОДЖЕННЯ НА ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(1772 — 1872)

(6)

Старше покоління галицького громадянства підтримувало „Слово" й ремствувало на народовецький тижневик „Вечерниці" (1862-63), тому, що — як писав Качковський — „до Варшави ведуть", проте він заплатив редакторові цього часопису Володимирові Шашкевичеві (1839-85) за його вірш „Нинішна пісня", надрукований у „Вечерницях". Закид старорусинів, що народовці полонофіли висновували з ворожого народовецького становища до росіян. На ділі польські діячі ставилися ворожо до українського народовецького руху; польський посол Лєшек Борковскі був речником польської ненависти до українських (руських) національних змагань, коли сказав у соймі: „Niema Rusi, jest tylko Moskwa, albo Polska".

Галицький сойм вислав своїх делеґатів до державної ради у Відні (1861), де руські заступники сп. Спиридон Литвинович (1810-69, від 1857 р. єпископ, від 1863 митрополит) та Антін Могильницький домагалися розділу обсягу діяльности між державною радою та краєвими соймами й докладного визначення обсягу діяльности соймів. На внесок руських делеґатів у державній раді австрійський уряд передав на обради галицького сойму пропозиції щодо поділу Галичини, але польська соймова більшість її відкинула 18. IV. 1866 р. Тимто коли австрійське військо було розбите прусаками під Садовою, Дідицький у „Слові" (8. VIII. 1866) помістив статтю „Поглядъ въ будучность", в якій проголосив національну єдність галицьких русинів з росіянами. Колишній польський аґітатор у 1848 р. Іван Наумович уже як москвофіл склав заяву єдности русинів з москвичами на засіданні сойму 27 грудня 1866 р., кажучи, що „книжна російська мова — це властиво руська (українська) мова, утворена русинами (українцями). Приймаючи книжну московську мову ми беремо назад свою власність; подібність нашої мови з мовою всієї Росії не усуне ніхто на світі ні закони, ні сойми, ні міністри ..." Але ця заява не настрашила польське представництво в соймі, де польська більшість, всупереч протестові руських послів ухвалила закон про польську мову навчання в народних і середних школах; 22. VI. 1867 р. прийшла санкція краєвого шкільного закону Краєвою Шкільною Радою; шляхом розпорядків ввійшла урядова польська мова для краю, замість дотогочасної німецької.

Сталося це після австро-угорського договору. — 29. V. 1867 р. габсбурська монархія перетворилася в Австро-Угорщину з окремим парляментом у Відні і Будапешті. Цей дуалізм монархії розмежував українців у Карпатах, віддаючи галичан під польську, закарпатян під мадярську супремацію.

7. Проблески національного відродження на Буковині

При виборах до першого австрійського парляменту в 1848 р. вибрано на Буковині 8 послів, серед них 5-ох українців. Але ці посли не змагали разом з галицькими до створення автономного Руського краю, тільки до відокремлення Буковини від Галичини. Проте один з цих послів Лукіян Кобилиця як провідник здавлених військом аґрарних розрухів, став гуцульським народнім героєм. Після відокремлення Буковини (4. 3. 1849) змагали брати Гормузаки прилучити Буковину до Семигороду, у зв'язку з цим виринув проєкт об'єднання всіх православних румунів в одній митрополії. Та це могло наступити при знесенні черновецької митрополії і тому митроп. Гакман виступив уже як русин в обороні самостійности своєї митрополії. Тому він піддержав українського православного протоєрея Василя Продана (1809-82) при основуванні просвітнього товариства „Руская Бесѣда" (1869) та політичного товариства „Русская Рада" (1870) в Чернівцях. Політичний напрям цих товариств у їх початках був такий самий як у галицьких старорусинів; але ідея збереження свого народу перед румунізацією виконала своє. Письменники Осип-Юрій Федькович (1834-87) та брати Григорій (1838-84) й Ісидор (1838-1903) Воробкевичі, оба православні священики, хоч друкували спершу свої писання в галицькім „Слові", „Галичанині", писали народною мовою і наприкінці 60-тих років перейшли до галицьких народовецьких видань, Федькович став навіть редактором видань львівської „Просвіти" в 1872-3 рр. Після конституції 1867 р. українці не брали участи в Буковинському соймі, ні в австрійському парляменті. Українські селяни, що вряди-годи були послами, не мали власного політичного світогляду й підпадали під вплив тих, що в даний час мали силу.

8. Еміґрація прикарпатських „твердих русинів" до Росії

В 1809 р. відступила Австрія утвореному Наполеоном I Великому Варшавському Князівству свій набуток з третього розбору Польщі разом з замостейською округою, що входила в склад Галичини від першого розбору Польщі; в 1815 ця область крім Кракова ввійшла в склад Польського Королівства, зв'язаного персональною унією з російським царатом. На сході цієї області між Бугом і Вепром існувала холмська унійтська єпархія, що внаслідок того відпала від галицької митрополії. Внаслідок відмежування від одноплемінної й одновірної Галичини не могли до холмського унійтського духовенства проникнути течії українського національного відродження; унійтська церква й духовенство повернули до відносин, які були в часах передрозборової Польщі; єпархія була залежна від польської римо-кат., тимто унійтська церква на Холмщині улягла польонізації, заведено в ній деякі богослуження римо-кат. обряду, введено орґани.

Коли після упадку польського повстання 1863 р. Польське Королівство втратило свою автономію, звернув головний директор російської комісії внутрішніх справ у Привислянському Краю в 1864-66 рр. князь Володимир Черкаський (1824-78) увагу на холмських русинів і рішив їх вирвати з-під польських впливів.

На російській службі у Варшаві в тому часі (1864-67) був український письменник Пантелеймон Куліш (1819-97), начальником холмської шкільної дирекції був український історик Теофан Лебединцев (1826-88). Куліш був у зв'язках з галицькими діячами й тому мабуть він звернув увагу Черкаського й Лебединцева на те, що відпольщити Холмщину можуть тільки галицькі унійти-священики і вчителі.

Саме від початків 60-тих рр. за почином свящ. Івана Наумовича (1826-91) почався у Галичині серед духовенства рух відчищування грецького обряду від латинських домішок і тимто Холмщина була для приклонників Наумовича полем попису. Вже від 1865 р. почали еміґрувати туди священики і вчителі, яких надто чорними красками малює у своїх нарисах-спогадах про М. Раєвського й російський панславізм галицький маляр і письменник Корнило Устіянович (1839-1903), син Шашкевичевого побратима свящ. Миколая (1811-85), що в 60-тих рр. став москвофілом, але син побачивши Росію, повернувся до народовецького табору. „В гостях добре, а дома ліпше" — так оцінив положення галицьких еміґрантів на Холмщині, приятель галичан придніпрянський письменник Олександер Кониський (1836-1900).

Лебединцев їздив сам за шкільними підручниками для холмських шкіл до Львова і був захоплений „серцем Хохландії" — як називав іронічно Львів, де українська мова панувала всюди, нею говорив митрополит, що був приявний на виставі українського театру; Галичина, якої інтеліґенція в тому часі хилилась до Росії, переконала придніпрянського діяча, що ураїнська мова надається до всіх урядів.

(Продовження буде)

Вол. Дорошенко

ІВАН ФРАНКО

(Зі очоминів автора).

(4)

Словом, у хаті ладу не було, але Франко терпляче ніс свій хрест. І аж дивно, як міг він працювати і то так видатно в таких непривітних умовах. В робочій кімнаті Франка його бюрко було завалене паперами та книжками й він писав, примостившися з краєчку. Дітиска вганяли по хаті, лізли батькові на коліна, на плечі, а він працював безугавно, не зважаючи на ввесь нелад і гамір навкруги себе. Та Франко був не тільки письменником. Він був і знаменитим громадським діячем, що вмів поривати слухачів своїми промовами. Мені пощастило почути його і як бесідника. Під час курсів відбувалося віче українських народних учителів Галичини й Буковини. Вічевий Комітет запросив і Франка, що тішився серед учительства великою популярністю, не тельки як визначний діяч і письменник узагалі, але й як автор драми „Учитель". Поява Франка, по якого ходила окрема депутація, вислана вічем, викликала справжню овацію на його честь. Довго не вмовкали оплески й вигуки „Слава". У відповідь на привіти, взяв слово Франко. Говорив він тоді коротко й, хоч промова його не була заздалегідь обдумана, а була відповіддю на звернені до нього слова, проте була архитвором ораторського мистецтва, що поєднував великий розум незвичайно талановитої людини, високу освіту й інтелігентність із простотою вислову селянина, його природною мудрістю. Франко закликав українське учительство стійко боротися за права рідного народу. Промова його знову викликала бурю оплесків.

Але тоді мені не довелося познайомитися з Франком ближче, — раз, що я був занятий і курсами й новими товаришами, огляданням міста його політичним життям а друге — все ж, хоч який був Франко простий в обходженні, ми, юнаки почували себе дуже маленькими перед цим велетнем рідної науки й літератури і просто не наважувалися нав'язуватися йому з своїми балачками, хоч поза викладами й доводилося часом стрічатися з ним у пополудневих годинах у каварні „Монополь", що була колись на місці, де пізніше став львівський „хмародер" — камениця Шпрехера. Сюди Франко заходив на каву й часописи. Крім нього сходилися тут Грушевський, Гнатюк, Вовк та інші науковці, що близько стояли до НТШ. Там мали вони для себе окремий стіл і могли спокійно в своїм гурті відпочити після праці, переглянути новини та перекинутися добрим словом. І коли хто хотів побачитися з котримсь із них, то десь о 5-й пополудні завсіди міг здибати тут кого треба, не потребуючи заходити до бюра, або до хати. Нам наддніпрянцям, що не знали публичного життя, цей европейський звичай був навдивовижу й ми залюбки й собі заходили до каварні, але, розуміється, лише здалека спостерігали розмовників, соромлячися встрявати до вченої компанії, хоч, певна річ, ніхто з них нас не відцурався б. Та ми звичайно мали своє товариство й трималися осторонь від старшого громадянства. Тому і з Франком не довелося мені тоді зійтися. Пам'ятаю тільки одну свою розмову з ним з того часу з приводу статті мого приятеля, покійного Михайла Русова про Гуцульщину, яку він надрукував у відомому російському журналі „Вестнік Європи". Після закінчення курсів я цілий місяць ходив по Гуцульщині та приглядався природі її й людям. Одного разу, вже як я вернувся до Львова й збирався удатися ще на Бойківщину, трапилася мені нагода йти разом удвійку з Франком і я в розмові з ним згадав за статтю Русова й висловив свою незгоду з деякими його твердженнями. У відповідь на це Франко зараз запропонував мені написати про свої враження з Гуцульщини до „Літературно-Наукового Вістника", та, повернувшись додому, я впірнув у революційну метушню й так і не зібрався щось про це написати.

Від того часу я не бачив Франка аж до 1909 року, коли волею обставин мені довелося знов опинитися у Львові, цим разом уже не за російським пашпортом, а нелегально. З початком 1907 р. мене закликали на поліцію в Полтаві „на 20 мінут" в одній політичній справі, де я мав бути генеральним свідком, але продержали у різних в'язницях 1½ року, зробивши мене зі свідка головним обвинуваченим. Кілька разів тягали мене на розправи Судової Палати, де я дістав рік „кріпости" за переховування й розповсюдження нелегальної літератури, то кілька разів на військовий суд у Полтаві й Києві. Вийшовши кінець-кінців із Лукянівської в'язниці „під догляд поліції", я недовго посидів у рідній хаті. Прокуратор знову домагався кассації присуду й мені грозило нове арештування. Я не хотів добровільно ставити своє життя на карту й рішив тікати з Росії. Куди? — та у Львів, який я вже знав із курсів 1904 р. У в'язниці я не читав української преси й не знав нічого про те, що Франко тяжко захорував і перебуває в санаторії в Ліпіку. Довідався я про це вже у Львові. Мені оповідав Гнатюк, що Франко давно вже нездужав, що лікував його д-р Кос, але він не дуже вважав на лікарські поради і вкінці прийшла катастрофа.

(Продовження буде).

Хроніка українського життя

В КАНАДІ

ПАНІ С. ЖМУРКЕВИЧЕВА — ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

9. 5. ц. р. пані Степанія Жмуркевичева, дівоче ім'я Янович, склала іспити на Оттавському університеті, слявістичний факультет і одержала науковий ступень доктора філософії. Пані С. Жмуркевичева виготовила докторську працю н. т. „Українська поезія в Канаді". Досі — це перший докторат з української літератури в Канаді і перша наукова праця про тутешнє українське літературне життя. Склад комісії: проф. д-р А. Румунас Павлявсказ — голова, проф. д-р В. Кисілевський і о. д-р Іриней Назарко — члени.

„Гомін України".

УКРАЇНЦІ КУПИЛИ НЕШЕНАЛ ГОТЕЛЬ У ПРИНС АЛБЕРТ, САСК.

Українське громадянство в Принс Алберт радо вітає нове підприємство в нашім місті. Один з найбільших готелів у Принс Алберт — Нешенал Готель, що находиться на розі вулиць Ривер Стріт і 1. Аве. Е., перейшов 1. лютого ц. р. на власність трьох відомих українців, п. п. Луцака, Франка Лакусти та Д. Луцака. Всі з готельним промислом, бо передтим, як осілися в Принс Алберт, вони мали свої готелі: пп. Луцаки в Норт Бетлефорд, а п. Лакуста в Гефорд, Саск. Своє підприємство вони ведуть у формі компанії під назвою Нортерн Готелс Лимитед. Легальну частину трансакції перепровадив адв. Орест Бендас.

„Український Робітник".

В АНГЛІЇ

ПРОФЕСОРИ УВУ ВІДВІДАЛИ УКРАЇНЦІВ В АНГЛІЇ

4-7 квітня 1952 р. генеральний секретар НТШ і голова Европейського Відділу НТШ, проф. УВУ д-р В. Кубійович і дійсний член НТШ проф. М. Глобенко відбули подорож до Англії. Оба професори перебувають постійно в Серселі (Франція) в будинку НТШ та є членами Делегатури Українського Вільного Університету в Парижі.

5-6 квітня вони присвятили іспитам студентів Інституту Заочного Навчання, які виявили дуже добру для одних і добру для других успішність іспитованих. При цій нагоді 5. IV. в Лондоні і 14. IV. в Брадфорді відбулись наради професорів із студентами ІЗН. Влаштовані були зустрічі професорів із членами Української Студентської Громади: перша (6. 4.) була присвячена взаємній інформації й обговоренню різних актуальних питань, на другій (16. IV.) проф. М. Глобенко доповідав про наступ на українську культуру в УССР і про завдання, що звідси постають перед українськими науковими працівниками на еміграції.

На запрошення громадянства проф. Кубійович прочитав доповіді про кордони Української Держави для українців у Лондоні (10. IV.), в Манчестері (12. IV.) і в Брадфорді (14. IV.). Проф. М. Глобенко виступав із доповідями про українське духове життя під Совєтами в Барбі (14. IV.), в Рочдейлі (12. IV.) і в Ноттінгамі (14. IV.). Треба відзначити велике зацікавлення слухачів і особливо теплу, сердечну атмосферу, в якій відбувались зустрічі професорів із українським громадянством в Англії.

„Українське Слово".

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ДОКТОРИ В ІРЛЯНДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Закінчили диплльомами студії в ірляндському університеті три українські студенти, що виїхали туди за старанням Преосв. Івана Бучка: Йосиф Турко закінчив філософію, М. Оглюк економію, П. Безносик хемію. Всі вони колишні члени Першої Української Дивізії.

„Український Робітник".

„ІНФОРМАТОР"

Періодичний випуск звідомлень під заголовком „Інформатор" почала видавати Окружна Рада СУБ'у в Шотляндії, в якому вона подає вичерпні інформації про працю Фонду Інформації про Україну.

„Український Самостійник".

В ЕСПАНІЇ

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В МАДРИДІ

Дев'ять українських студентів прибула поточного шкільного року на студії до Мадриду, з того — шість з Англії та троє з Німеччини. Виїхало за океан четверо. Троє закінчили свої студії (Семен Федюк закінчив докторат із політичних наук, а Володимир Блавацький та Маріян Давидко — ветеринарний факультет). Зараз у Мадриді знаходяться тридцять двоє українських студентів, що студіюють медицину та інженерію.

„Український Самостійник".

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЕСПАНСЬКОМУ РАДІО

В еспанському національному радіо виступав 16-го квітня, цього року, український квінтет, зложений із членів мадрідського ТУСК „Обнова" та членів місцевого осередку СУМ'у. Під вмілою диригентурою Михайла Білика квінтет відспівав декілька пісень української легкої музики, а потім соліст Василь Кострубяк заспівав пісню „Дві зіроньки". Французький спікер вказав на красу та милозвучність української пісні та подякував українським студентам за співпрацю.

„Український Самостійник".

В НІМЕЧЧИНІ

В Німеччині існує організація української дітвори й молоді „Пласт". Після виїзду Головної Пластової Управи до ЗДА, там іменовано новий крайовий провід, який урядує в Мюнхені. Плянується організацію пластового табору в Німеччині літом 1952 р. Для потребуючих допомоги будуть пороблені заходи щодо матеріяльних полегш.

ЗМІНИ В ПРЕЗИДІЇ УНРАДИ

19 квітня відбулося засідання Президії УНРади під головуванням в. о. голови п. І. Багряного. Нові члени УНРади, інж. Е. Гловінський (УНДС) та інж. М. Хроновят (УНДО) зложили присягу. Схвалено також зміни в складі Призидії УНРади: на місце проф. Ю Бойка на становище заступника голови поновно затверджено інж. О. Бойдуника (ОУН), а на місце д-ра М. Коновнальця покликано на секретаря інж. М. Хроновята (УНДО).

На цьому засіданні, Президія УНРади, поза полагодженням кількох поточних справ, уклала широкий порядок денний свого наступного засідання, що має відбутися в кінці травня і на якому має бути, між іншим, обговорена справа скликання чергової пленарної сесії УНРади.

(Укр. Інформ. Бюро).

ФАХОВІ КУРСИ В ІНҐОЛЬШТАДТІ

Відділ Культури й Освіти ЦПУЕН подає до відома, що в Інґольштадті й надалі відбуваються фахові курси. Такі курси тривають 6 місяців. Найближчий курс починається 12 травня 1952 р., закінчується 2 листопада 1952 р. Курси діляться на підставові й спеціяльні. Підставові обіймають галузі з будівництва, кравецтва, шевства, деревообрібки, метальообрібки, та фарбування й написів. Спеціяльні курси діляться на автоелектричні, автомеханічні, електромеханічні, писання на машині, мулярські, столярські, радіомеханічні, слюсарські, кравецькі, шевські, вироби меблів, робітників по металю. Учасники курсів отримують мешкання і харч.

Засадничо курси організовані для німців, одначе і чужинці від 14-ти років життя мають право з них користати. Треба виказати німецькою кеннкартою або фремденпасом.

„Український Самостійник".

В АВСТРІЇ

УКРАЇНЦІ У ВІДНІ

Сьогодні є у Відні ще приблизно 200 українців. Ніяких прикрих випадків останніми часами не було і при всіх трудногцах та при великій господарській кризі, що панує в Австрії — українці живуть. В українській греко-католицькій церкві є хор, що його заклав п. рад. Рак. Але на дві сотки українців один хор це — рішуче замало й тому є другий хор, світський, під управою композитора Гнитишина.

Громадської кіяльности з огляду на сусідство „старших братів" — нема ніякої. Сходяться люди в церкві та на пробах хору. Часом зберуться на концерті п. Гнатишина й це все. Ні не все: найчастішими є сходини за українським звичаєм при нагоді христин, вінчання, похоронів.

„Українське Слово".

У ВЕНЕСУЕЛІ

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР В КАРАКАСІ

Драматично - оперовий гурток при Українській Громаді в Венесуелі, підбадьорений великим успіхом двох вистав „Наталки Полтавки" серед своїх і чужих, приступив до праці над оперою „Запорожець за Дунаєм". Щоб дати справі репрезентативну виставу, — треба довгої підготовки, а тому вирішено вміжчасі поставити якусь з легких побутових комедій. За браком текстів зупинились на двох малих комедіях: „Як ковбаса та чарка" М. Старицького та „По ревізії" М. Кропивницького.

В нових костюмах і при нових декораціях, виготовлених за проєктами В. Кричевського, поставлено ці дві комедії в режисерії О. Гальченка. При підготовці дуже цінними були поради пані Кричевської, що грала в ролі Рандички з самим Кропивницьким.

Беручи до уваги важкі умовини, в яких працюють наші артисти заробляючи собі хліб насущний в тропічних умовинах, ми вдячні їм за те, що дають змогу бувати хоч часом в українському театрі, нам і нашим дітям бачити на сцені українських клясиків, нехай вони, як і всі клясики — „немодерні".

„Українське Слово".

Український Конґресовий Комітет та його політика

(Закінчення зі стор. 2-ої)

УККомітет стрінувся з політичним фактором українського життя в Европі, а саме з існуванням Українського Державного Центру як спадкоємця та носія традиції останньої влади Української Народньої Республіки. Існування Українського Державного Центру та сформованої ним Української Національної Ради, як суроґату українського парляменту на вигнанні, та його Виконного Органу, як суроґату Українського Уряду на вигнанні, УКК вважав постійно за чинник корисний для справи визволення України й його, від початку постання УНРади, підтримував матеріяльно та морально.

Потреба існування авторитетної політичної української установи на вигнанні є безспірним фактом, тому УКК постійно бажав, щоб авторитет того тіла серед українців був найвищий, найбільше репрезентативний. УКК постійно робив наполегливі заходи, щоб всі політичні напрямки серед українців, потенціяльних громадян України, а тепер поза Україною, найшли своє заступництво в УНРаді та з нею співпрацювали шляхом демократичного змагання, чи то як правляча група чи то як конструктивна опозиція. Якщо УНРада буде більше авторитетна та охоплюватиме всі українські політичні напрямки, тоді УККомітетові прийдеться легше організувати всебічну допомогу УНРаді серед американських українців та перед американським урядом.

Ми, американські українці, не видимо практично ніякого противенства поміж революційною працею українського підпілля на рідних землях та між політичною працею Українського Державного Центру на вигнанні. Праці обох тих установ прямують до тої самої цілі — до визволення України. Залізна куртина, спущена поміж світом демократії та світом комунізму, робить всяку працю УНРади на рідних зімлях практично неможливою. Її з конечности мусить вести українське підпілля та його політичний провід. І з другого боку, українське підпілля не може вести політичної акції поза Україною, тому повинно лишити політично-дипломатичну працю поза Україною УНРаді.

Зі сказаного виходить ясно — яке є відношення поміж УНРадою чи її представництвом в Америці та УККомітетом. Перша репрезентує Український Державний Центр, отже установу державно-українську, неамериканську, другий є установою американською. Одна установа не може бути залежна від другої, хоч приязна співпраця обох установ конечна. Взаємне льояльне відношення поміж українським підпіллям на рідних землях і УНРадою на вигнанні з одного боку, та поміж тими установами і УККомітетом з другого боку, є конечно потрібне, щоб праця в користь визволення України, ведена відмінними способами, увінчалася кінцевим успіхом-визволенням України.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ВІДГУКИ ДНЯ

АВДИЦІЇ І АВДИТОРИ

Недавно святкувала радіоавдиція п. Мельника свій однорічний ювілей. Рідко хто такий ювілей робить, принаймеше я не чував про ніякого письменника, композитора, чи громадського діяча, щоб після однорічної праці ставав ювілятом.

Але хто його знає, як мається справа з радіоавдиціями! Може в них інакший рахунок віку!? Може один рік у житті української радіоавдиції в Америці — це такий довгий протяг часу, що можна вже обходити ювілей!?.

В Европі (до Збруча і до 1939 р.) справа радіоавдиції була інакше поставлена: там платилося за вживання радіоапарату. Хочеш слухати — плати.

Тут — у країні вільного бизнесу все йде по лінії приватної крамнички. Хочеш мати радіоавдицію, старайся за дозвіл, за приділ години в радіостанції — і пускай бизнес в рух. Коли маєш гроші — трать, коли не маєш — збірай оголошення, може вони тобі оплатять годину.

Радіослухач не має ніяких обов'язків, навіть обов'язку слухати.

Тому дивує мене, звідки слухачі мають стільки претенсій.

А вже наші до наших — найбільше.

І зміст, і час, і тон, і мова, і вимова.

По редакціях копичаться листи невдоволених. Копичаться, бо не можливо їх надрукувати, з огляду на тон, якому так далеко до пристойного, як нашим радіоавдиціям до ідеалу.

Що там, у тих листах не знайшов би автовр посібника „Доброго тону"!

„Тупоголові бонзи", „знахабнілі бизнесмени," „спотворники нашої прекрасної мови", а навіть „шкідники та зрадники народа", бо вимовляють „світ" як „швіт", а „св'ятий" як „шв'ятий".

А один з критиків, набалакавши багато про чистоту і св'ятість мови, питається: „А де прекрасні пліти Паторжинського, Літвиненкової та інших українських співаків?!!!

Уявляю собі цього критика, як він на радіоавдиції п. п. Мельника, Чубатого чи Задорецького заповідає: „А зараз прослухаємо пліту Літвиненкової! .."

Можливо, що тепер уже так і пишеться, і вимовляється, але — як недавно написав був один автор допису — „мною оперує бажання" переконатись, чи справді воно так. Загляну до Шерехового „Нарису української літературної мови".

Якже покажеться, що вимова від минулого року, ще не змінилася, то скажу критикові за старими римлянами: „Перше сам себе вилікуй! .."

Ясна справа, що мої завваги не повинні вганяти власників радіоавдицій в мовний оптимізм. Буває нераз, що тупою пилою ріже вухо якийсь вислів з доби „весни народів", буває, що вимова занадто надсянська, але це ще не рація, щоб переходити на надволжанську!

Яка ж рада на те все?!

Думаю, що десятеро найгостріших критиків зійдуться разом і постановлять: давати по десять долярів тижнево на нову радіоавдицію. Тоді стараються за дозвіл і проводять гарну, небизнесову радіогодину.

А як ні, то не лишається нам нічого іншого, як тільки звертати увагу, критикувати, але не лаятись, бо навіть друкарська машина має почуття пристойности.

Галактіон Чіпка

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ І СПІВЛАСНИКАМИ ТРИНАДЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО СОЮЗОВОГО МАЙНА!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Чергова доповідь в Станиці УСС

В суботу, 17 травня ц. р. на загальних сходинах Станиці виголосив полк. **В. Дітель** доповідь на тему: **„Моторизовані формації у війні".**

В першій світовій війні — говорив доповідач — центром уваги військових фахівців став бій під Верденом, де німці скупчили 4 рази більші сили та 2 рази численнішу артилерію. Командуючий французькими арміями марш. Жофр впав на щасливу думку змобілізувати всі авта та в той спосіб за один тиждень перекинув на загрожений відтинок 200.000 вояків і 23.000 тон вантажу. Цим він і вирішив бій за Верден.

Звідсіль і датується впровадження моторизованих формацій в арміях, що з ними паралельно розвивалися й автопанцерні частини.

Окопна знову ж війна висунула на перший плян питання, як нищити ворожі накопичені лінії дротяних загороджень. Цілий 1915 рік зужили англійці на те, щоб сконструувати протидротяну машину, взоруючись на тракторі. Тому, що ці праці держали в таємниці, назвали це фабрикою „резервуарів" (танків). Назва „танк" так і залишилася до сьогодні на означення панцерного боєвого возу. Хоча перша спроба в 1916 році не вдалася, то вже в листопаді 1917 р. 476 танків під Камбре прорвали німецький фронт на 13 км-ах Це звернуло увагу всіх армій на новий рід зброї, який до спілки із розвинутим летунством зреволюціонізував все ведення війни.

Впровадивши отак слухачів в історію розвитку нової зброї, подав структуру тактичних одиниць, їх завдання і спроможності в боях та на кількох шкіцах пояснив цікаві бої з II. світової війни. Згадав і про українські автопанцерні частини, що їх теж організував сам в часі визвольних змагань (між іншим — Корпус Січових Стрільців мав в своєму складі автопанцерний дівізіон із 38 машинами якими командував сот. Турок). Теж, як знавець, подав важні, випробовані прийоми в керуванні моторованими формаціями.

Вже при запитах, на які охоче давав вичерпні пояснення, довідалися слухачі про незвичайно цікаві моменти з боїв II. світової війни, де були спроби протиставити танковим наступам великі людські маси, що очевидно не могло вдатися.

Знаменитого докладу вислухали всі з великим заінтересуванням.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

МАНІФЕСТАЦІЯ В СПРАВІ ВІННИЦІ

(Початок на стор. 1-ій)

Хвилюючий виступ архиєпископа Григорія.

До найбільш хвилюючих виступів на маніфестації належали свідчення вінницького і житомирського архиєпископа Григорія, що був свідком розкопок могил та хоронив їх опісля по-християнськи у великих братерських могилах. Під час похоронів здавалося, що плакало небо і голосила земля — говорив Владика, переповідаючи поодинокі сцени та доповнюючи свідчення своїх двох попередників з Вінниці. Сьогодні треба б вже великого лісу, щоб поставити хрести на всіх відомих і невідомих могилах в Україні, в яких спочили українські жертви большевицького терору. Свій виступ Владика закінчив закликом до єднання, яке єдине може дати українцям силу визволитися з страшних лабет большевизму.

Адвокат Степан Ярема і Валентин Новицький закінчують програму

Адв. Степан Ярема, екзекутивний директор Політичної Комісії УККомітету, промовляючи англійською мовою, теж зі свого боку закликав до єдности, бо тільки вона допоможе українцям змобілізувати всі свої сили та сили вільного світу до успішної боротьби проти дольшевицьких народовбивців та за визволення України.

Відповідні резолюції прочитав Валентин Носицький, закликаючи опісля всіх до найінтенсивнішої акції для розкриття большевицьких злочинів. Прийде час — говорив він — і ми вернемося назад в Україну і тоді кат стане перед судом Божим і народним. Міжнародний суд проти злочинців в Нюрнберґу ще не закінчено, його тільки перервано — говорив він.

Маніфестацію закінчено гимном „Не пора".

Москва жахливими засобами підносить продукцію сателітів

Відень. — „Народні демократії", що знаходяться під совєтською контролею, на приказ Москви уживають драконських засобів, щоб піднести продукцію вугілля, залізної руди та сталі до тої висоти, якої жадає Москва. Москва насилає своїх людей, щоб стежити за виробництвом, та щоб дбали про кари для неслухняних робітників за здогадні саботажі. Совєти бажають зовсім включити країни своїх сателітів до свого рублевого бльоку, прикріпити робітників до місця праці, гостро карати робітників за спізнення та за „злу волю" і піднести висоту продукції. Та проте не осягнено належної пляном висоти продукції. Кари за неприсутність при праці високі. Вуглекоп Ґотфрід Вільчек в Угорщині був засуджений до шостирічного ув'язнення. В Чеській Остраві засуджено шістьох робітників на кару від трьох до п'ятнадцятьох місяців ув'язнення за те, що не прийшли до праці. Чехи проголосили, що ввели в себе „совєтський дослід", як поневолити зовсім чеське робітництво.

Совєти закінчили будову Дон-Волга Каналу

Москва. — Совєти закінчили будову каналу, що лучить Волгу з Доном. Будову цього каналу розпочато ще перед другою світовою війною, пізніше її відновлено в 1947 році, але про це повідомили світ що тільки 1950 року. Цей канал, це перша будова із запроєктованих п'ятьох, що мають бути „найбільшою будовою комунізму". Канал довгий на 91 милю, проходить степами від Сталінграду до Калачу і він уможливить малим суднам плисти з Балтійського і Білого морів на південь, та з Каспійського і Чорного моря на північ. Згідно з пляном в 1957 році мають получити Аральське озеро з Каспієм каналом на 900 миль довгим. Побудова цих каналів відтяжить залізничний транспорт, головним чином при перевозі вугілля, залізної руди, сталі, збіжжя та нафтових продуктів. Американські обсерватори сумніваються в тому, чи Москва стане „великим портом п'яти морів", як про це пишуть совєтські джерела.

Всі твори Андре Жіда на індексі

Рим. — Ватиканський орган „Л'Оссерваторе Романо" видрукував статтю, в якій виясню, чому всі твори французького повістяря Андре Жіда взято на індекс заборонених книжок. „Церква, пишеться там, не могла довше мовчати. Твори цього автора мусіли бути засуджені за те, що вони стверджують і за те, проти чого вони виступають. Тому треба їх безсумнівно осудити. Його талант та його інтелігенція і висока поетичність його творів роблять осудження його творів ще болючішим, але проте ще потрібнішим". Жід все своє життя вів як „нехристиянин" або радніше як „навмисний проти-християнин". Він у своїх творах заперечував божество Христа. Церква не поставила на індекс творів Жіда ще за життя письменника, бо надіялася, що він ще опам'ятається і навернеться від своїх помилок.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 63 тисячі членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Помер визначний філософ, Джан Дюї

Ню Йорк. — Доживши 92 років, тут помер знаний далеко поза межами ЗДА, філософ і педагог, Джан Дюї. Недавно, під час святкування дев'ятдесятріччя його життя, зроблено підсумок його великої праці, особливо в ділянках виховання та створено окремий фонд для дальших дослідів у цій царині. Думка покійного мислителя багато заважила на різних теоріях останнього півстоліття. За гадкою покійного, філософія має вишукувати причини недомагань теперішнього часу, зокрема в суспільній ділянці. Бо виховання, як він твердив, — це самий процес життя, а не приготування до життя. Хоч його теорії не зустріли загального признання і мали багато ворогів, одначе американська педагогіка прийняла багато його засновків для практичного вжитку в школах. Особливий вплив мала його давня книга „Школа й суспільство", що править за довідника в американськім прилюднім шкільництві.

Ремон вибраний президентом Панами

Панама, в Центральній Америці. — Полк. Хозе Антоніо Ремон дістав, у короткій церемонії, посвідку, що він вибраний президентом країни. Посвідку передав йому голова Краєвої Виборчої Ради. Він переймає урядування з 1 жовтня 1952 р. на чотири-річну каденцію. Голосування відбулося 11. травня. Рамон дістав 133,208 голосів, тобто найбільшу досі кількість голосів в історії Панами. Його противник, Франціско Роберто Кіярі, дістав 78,094 голоси, а консервативний кандидат, Педро Морено, 1,957 голосів. Першим віцепрезидентом вибраний Хуан Хозе Гізадо, а другим Рікардо М. Аріяс. Уряд президента займає тепер Алббіядес Аросеномо, давніший віцепрезидент який обняв владу президента рік тому, коли президент Арнулфо Аріяс був скинений під час ворохобні і арештований. Ремон був давніше головою поліції в столиці. Його вважають за головну політичну силу в цілій республіці.

З ЦЕРКВИ ВКРАДЕНО ДОРОГОЦІННІ КОРОНИ

Ню Йорк. — З римо-католицької церкви „Королеві Миру" в Брукліні (ріг 12 Евеню й 65 вулиці) вкрадено минулої суботи дві дорогоцінні корони, що їх у січні ц. р. освячено для цієї святині у Римі. Ці золоті корони були прикрашені багатьома дорогоцінними каменями, між якими нараховувано 500 діямантів. Забезпечені вони були на 100,000 долярів. Корони були вміщені на вівтарній іконі й священик, що відправляв у п'ятницю вечірню Службу бачив їх ще на звичайному місці. Припускально, злодії увійшли непомітно до святині під час вечірні й заховалися в сповідниці або деінде, щоб перечекати, доки всі вийдуть. Ікони й корони були забезпечені окремою решіткою, що її відкрити можна було лише спеціяльним секретним способом, але злодії побороли ці труднощі зневаживши при цьому престіл, на який стали ногами щоб дістатися за решітку.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ВАСИЛЬ МІЩУК, член від. 204 У. Н. Союзу, в Ню Йорку помер 16. травня 1952 р. на удар серця. Покійний походив з села Глибівка, пов. Богородчани, Україна. Був членом від 1935. Полишив в смутку брата Дмитра і сестру Марію. З похоронного заведення Петра Яреми тлінні останки перевезено до Адамс, Н. Й., і там поховано на Елмвуд цвинтарі. Відділ стратив гарного члена та щирого жертводавця на народні цілі. — В. Й. П.! В. Гасій, секр.

ІЛЬКО САМБОРСЬКИЙ, член Бр. св. Йосафата, від. 279 У. Н. Союзу в Зейнсвіл, О., помер 13. травня 1952 р. Був членом від 1922 р. Походив зі села Павлів, пов. Радехів. Полишив жену, одного сина, одну дочку і 7 внуків. — В. Й. П.! П. Оленчук.

ПАРАСКА СОСЯК, членкиня від. 203 У. Н. Союзу в Ню Йорку, померла 10. травня 1952 р. в 47. році життя. Похорон відбувся 13. травня з похоронного заведення Петра Яреми до церкви св. Юра, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery в North Arlington, N. J. — В. Й. П.!
Горем прибиті — муж і діти.

У третю річницю смерти нашого єдиного сина
БОГДАНА БАБЯКА,
студента політехніки, відправиться Заупокійне Богослуження з Панахидою в церкві св. о. Николая в Шікаґо о год. 10-ій рано дня 9-го червня (понеділок, день Пр. Тойці) 1952.
Родину, наших Знайомих і Друзів Покійного просимо до ласкавої участи. РОДИЧІ.
Шікаґо, червень 1952.

ТАРЗАН, ч. 2842. Висліджують дорогу.

„Ваша небога", вказав Тарзан на захід, „відійшла до джунґлів. Вона йшла поволі. Сліди її ніг досить виразні".

Идучи за слідами, Тарзан зігнувся низько і нюхав слід босої стопи побіч знаку Беттіних чобіт.

Він був здивований. Це був запах Тарманґані; але тут була й різниця. Запах був новий для нього.